

Moderne leggestyr - kjedegraver

Tradisjonelt legges drenerør enten ved bruk av gravemaskin eller rådalshjulet. Bruk av skuffemaskin medfører behov for en person i grøfta og betydelig andel manuelt arbeid for å sikre jevn grøftebunn og god plassering av filtermaterialet. Dersom man er unøyaktig med dette arbeidet vil funksjon og levetid på drenergrøftene bli sterkt redusert. Rådalshjulet er på vei ut og erstattes nå av grøfteplog, kjedegraver eller drenkasse.

Kjedegraver med drenssslange på trommel og drenskasse bak

FOTO: Einar Bergseth

Noe stein tåles.

FOTO: Are Johansen

Kjedegraveren legger drenssslange sammen med filtermateriale i ønsket dybde i bunnen av ei rille som kjedet gravet ut. Kjedegraveren er følsom for mye stein i jorda og særlig når steinen er like stor som skjeene i kjedet eller større. Dersom kjedet låser seg eller at steinen blir for stor må man bruke gravemaskin for å komme til og fjerne stein. For å få jevnt fall brukes påmontert laserutstyr. Ved mye stein i nivå med grøftebunn vil man få problemer med å få jevn bunn selv med laserstyring.

Kjedegraveren kobles på trepunktskoblingen på en vanlig jordbrukstraktor.

Kjedegraver kan en få i ulike størrelser med gravedybde fra 0,8 m - 1,9 m. For vanlig drenering i landbruket vil dybde fra 0,8 – 1,4 m være tilstrekkelig.

Kjedegraverne som passer til jordbruksdrenering veier fra 1.000 – 1.300 kg og krever traktor med motor på 100 – 150 hk.

Traktoren må ha krypegear eller trinnløs transmisjon for å kunne kjøre sakte nok.

Bredden på grøfta som blir bestemt av gravekjedet. Her er det en variasjon fra 12 til 30 cm.

FOTO: Are Johansen

FOTO: Are Johansen

Røret legges på slett bunn. Trakta som er laget for å legge filtermateriale er utstyrt med en anordning i forkant som sørger for å presse røret ned mot bunnen før filtermaterialet legges på. På bildet er det brukt rør med ferdig påsydd filter. Dette stabiliseres ved at jord rives ned fra sidene med "plogen" som henger etter kassen.

Bruk av kjedegraveren gir store besparelser ved at det manuelle arbeidet i grøfta nesten blir borte. Det er stort sett bare ved start og slutt at det er behov for å være i grøfta. Kapasitet i antall meter gravd grøft er betydelig større enn for tradisjonell skuffegraver.

Drenskassa fylt med singel. Legg merke til laserutstyr.

FOTO: Eivind Bergseth

Mannen i grøfta er viktig

FOTO: Eivnd Bergseth

Via kasse med trakt blir drensslangen lagt i grøfta. Jevn bunn sikres ved bruk av laserstyring som justerer leggedybde etter at man på forhånd har foretatt måling. Man kan enten legge rør med ferdig sydd filter eller tradisjonelt filtermateriale som er sagflis eller grus/singel. Når dreneringen skal kobles til kum eller gamle grøftesystem må noen stå i grøfta. Påfylling av filtermateriale kan likevel lettes dersom man for eksempel bruker transportbånd.

Kjedegraveren egner seg ikke på steinrik morenejord. På myr, leir og siltjord vil kjedegraveren ha kapasitet på opp til 1.000 m grøft i timen under gunstige forhold.

Det er viktig at jorda er lagelig ved legging for å unngå at grøftesidene klines til. Dette kan føre til forsinket virkning fordi grøfteveggen demmer opp for vann.

Over tid vil denne sperra bli borte. Hvor lang tid dette tar avhenger i første rekke av at jorda får tørket opp.

Kryssing av gamle grøftesystem vil være en utfordring dersom de nye grøftene legges dypere enn de gamle. Dette er en særlig utfordring der man bruker ferdig sydd filter fordi man ikke oppnår kobling via filterstrengen.

I påkoblingspunkter er det viktig å være nøye både med koblinger og bruk av mye fyllmateriale.

FOTO: Are Johansen

FOTO: Are Johansen

En liten "plog" sørger for at noe jord skrapes ned fra kanten for å stabilisere filteret. Dette er særlig viktig ved bruk av sagflis fordi denne kan bli vasket vekk dersom det kommer kraftig nedbør eller man treffer på vannlommer. På bildet er "plogen" løftet for at en skal se grøft og grøftebunn.